

Otto DREXLER,

F. A. Šubert 1849-1915

bakalářská práce, Ústav českých dějin, FF UK v Praze, 111 s. vč. příloh
posudek vedoucí práce

Divadlo vzbuzovalo (a dodnes má, jak ukazují i průběžně vznikající současné diskuse o úloze Národního divadla) v české společnosti vždy velkou, až sakralizující reflexi (výmluvný je v tomto smyslu např. užívaný název „zlatá kaplička“). Sbírkový název české (národní) divadlo získávaly navíc od počátku 50. let 19. století, v době, která nepřála svobodě slova, ani svobodě spolčování a shromažďování i politický náboj; a tak do myšlenky postavení Národního divadla česká společnost promítala své naděje do budoucna. Těmto aspektům v průběhu let věnovala česká historiografie i teatrologie zaslouženou pozornost. Méně se historiografie zatím soustředila na činnost prvního a dlouholetého ředitele Národního divadla Františka Adolfa Šuberta (1849-1915). Jeho dobře zvolený portrét do přílohy této práce jej ukazuje jako energického a sebejistého muže, který i přes propast století upoutá pozornost i dnes. A této – dá se říci – výzvy, se Otto Drexler ujal.

Otto Drexler rozčlenil svou práci (kromě Úvodu a Závěru) do tří stěžejních kapitol Poslední obrozenec, Mezi romantismem a modernou a práce graduje v kapitole Proti všem.

Využil dostupné prameny, paměti a vzpomínky (např. Jaroslav Kvapil, Václav Štech, ale i vzpomínky Šubertova synovce Jana Weniga), analyzoval teoretickou literaturu (Bourdieu, Řezníková) tituly zabývající se jak významem divadla pro českou společnost 19. století, tak přístupy k tvorbě biografii. Velmi zodpovědně pracoval se starší literaturou (Zdeněk Nejedlý, ale i teprve nedávno vydanou monografií z pera Antonína Veselého), nově vydanými pracemi, Petry Ježkové, *Obležen národem dramatiků*, Philippa Thera, *Národní divadlo v kontextu evropských operních dějin*, včetně nejnovějšího počínu Divadelního ústavu, totiž *Slovníku české činohry 19. století* (kolektiv autorů pod vedením Evy Šormové). Pochopitelně se opřel i o znalost vlastní Šubertovy tvorby, i když ta nestojí v centru jeho pozornosti. Není třeba se více rozepisovat - soupis literatury v Drexlerově práci naplnil sedm stran.

Otto Drexler svou práci zodpovědně i náročně promýšlel po celé dva roky jejího vzniku. Prokázal dobrou znalost „řemesla“: dokázal totiž široké spektrum pramenů a literatury nejen shromáždit, vytěžit, ale i zhodnotit a vzájemně konfrontovat, resp. i polemizovat s některými závěry. Rozhodl se „vidět Šubertovo působení v konfliktech, probírat se vrstvami, které utvářejí daný pohled na Šubertovu osobnost a dobrat se porozumění subjektu, který v dané době o něco usiloval i těch, kteří stáli proti němu“ (s. 15). Text vhodně doplnil i dobovými citáty, které nejsou jen ilustrací či odlehčením textu, ale slouží při argumentaci výkladu a jeho gradaci.

Postihl životní osudy F. A. Šuberta, jeho kořeny, inspirativně rozebral „druhý život“ prvního ředitele Národního divadla. Soustředil se na historické konsekvence Šubertova divadelního působení v širokém záběru, využil např. podnětně i výsledky demografických výzkumů, aby doložil změny, jakými prošlo pražské publikum v době Šubertova divadelního působení. Na Šubertovy vynikající (moderně řečeno) manažerské schopnosti upozornil na příkladu organizování divadelních vlaků i iniciováním národopisné výstavy (v roce 1895), jejíž návštěvníci koneckonců také plnili hlediště Národního divadla. Mimořádný respekt i renomé si Národní divadlo pod jeho vedením vydobylo na vídeňském turné. Vzrůstající strukturovanost českého politického, demografického a ve velké míře i uměleckého života koncem 19. století pochopitelně stavěla Šuberta před komplikovanější situaci než v době jeho nástupu do funkce a to Otto Drexler v práci dokázal postihnout a vyložit. Šubert musel

vyvažovat ekonomický aspekt divadelního provozu, přízeň abonentů (s konzervativním vkusem) i umělecky progresivnějších diváků (byť v hledišti početně méně zastoupených). Na základě své analýzy pak upozornil na nejednoznačnost hledisek při dobovém hodnocení Šubertova působení, připomněl i tehdejší diskuse o umělecké úrovni repertoáru Národního divadla ve srovnání s jinými evropskými scénami atd.

Zvolil si pro svou práci šťastně a zajímavě dobrý střed, totiž jaro 1900, dobu, která vyvrcholila Šubertovým odchodem z funkce ředitele Národního divadla. Tento jeho odchod využil k důkladné analýze podmínek, za nichž se Šubert úspěšně prosadil ve veřejném (kulturním) prostoru své doby, v níž musel hledat a nacházet také podporu u politické reprezentace.

Otto Drexler nestaví a nechce stavět svou práci Šubertovi, člověku, který dokázal mobilizovat společnost, pomník. Líčí ho náročněji, totiž v konfliktech s jeho okolím. Zdařile ve své práci postihl možnosti, jak historiograficky uchopit osobnost takového typu a významu, jakou F. A. Šubert byl a tím, že se odvolává (s. 18) na názor J. Huizingy otvírá mnohem ještě další prostor k diskusi než jen o působení F. A. Šuberta v české společnosti na přelomu 19. a 20. století.

Otto Drexler předkládá dobře promyšlenou práci, vhodně strukturovanou, výborně stylisticky napsanou, po všech stránkách zralou. Mám velkou radost, že ji mohu s plnou zodpovědností doporučit k co nejlepšímu ocenění. Jsem navíc přesvědčena, že to je práce, která by mohla být obhajována i jako práce diplomní.

V Praze 15. června 2016

Doc. PhDr. Magdaléna Pokorná, CSc.
Ústav českých dějin FF UK v Praze